

فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
سال هفتم / شماره بیست‌وهشتم / زمستان ۱۳۹۷

بررسی تأثیر سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد "اقتصاد مقاومتی" بر افزایش شاخص بازده دارایی‌ها در آن بانک

اسمعیل ناصری

کارشناس ارشد مدیریت اجرایی (گرایش استراتژیک) از دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)
E.Nasseri@gmail.com

محمد عباسی‌فرد

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.
Abbasifard.m@gmail.com

علی جمشیدی

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور-رئیس دانشگاه پیام نور استان تهران، تهران، ایران.
Ali100189@yahoo.com

حسین عبدی‌هنجانی

کارشناس ارشد مدیریت اجرایی (گرایش استراتژیک) از دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، تهران، ایران.
H.Abdihanjani@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۳/۱۳ تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۵/۲۹

چکیده

اقتصاد مقاومتی نوعی اقتصاد مبتنی بر تولید و نوآوری با کارایی بالا می‌باشد که با کمترین وابستگی به خارج از کشور در خصوص نیازهای اساسی و راهبردی می‌تواند کشور را در حوزه اقتصادی در موقعیت ممتازی قرار دهد و آسیب‌پذیری آن را در مقابل تکانه‌های اقتصادی جهانی به حداقل ممکن برساند و لذا این نوع اقتصاد نمی‌تواند به‌سادگی مورد تهدید قرار گیرد.

پس از ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی از جانب رهبر معظم انقلاب و دستور رئیس محترم جمهور مبنی بر اجرای این سیاست‌ها، بانک مرکزی موظف به طرح‌ریزی برنامه‌های اجرایی متناسب با سیاست‌های کلی ابلاغی در حوزه‌های پولی و بانکی شد.

بانک ملی ایران به عنوان بزرگ‌ترین بانک جهان اسلام می‌بایست جهت اجرای فرصت "اقتصاد مقاومتی" نسبت به سایر رقبا آماده‌تر باشد زیرا چرخه عمر آن در مرحله‌ی "پس از بلوغ" قرار دارد و لذا بهتر است استراتژی‌های مبتنی بر بهره‌وری را (نسبت به رشد مالی) دنبال نماید و رویکرد اقتصاد مقاومتی بانک را در رسیدن به بهره‌وری توسعه خواهد داد. از طرفی نرخ بازده دارایی‌ها به‌عنوان شاخص بهره‌وری در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی بانک ملی ایران می‌تواند مورد پایش قرار گیرد.

یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد "اقتصاد مقاومتی" بر افزایش گردش دارایی‌های بانک مؤثر است و این‌گونه استنباط می‌شود که در صورت به‌کارگیری سیاست‌های ارائه شده در حوزه اقتصاد مقاومتی در بانک ملی ایران، علاوه بر دستیابی به سودآوری (فرضیه اول پژوهش) نیل به بهره‌وری از طریق افزایش گردش دارایی‌های مشهود (فرضیه دوم پژوهش) دور از انتظار نخواهد بود.

واژه‌های کلیدی: اقتصاد مقاومتی، نرخ بازده دارایی، اقتصاد مقاوم، اقتصاد پایدار، اقتصاد قوی.

Archive of SID

۱- مقدمه

یکی از مسائلی که در سال‌های اخیر مورد تأکید جدی رهبر معظم انقلاب (دام ظلّه العالی) قرار گرفته است توجه به مسائل اقتصادی کشور می‌باشد. نام‌گذاری ۱۰ سال از ۱۹ سال اخیر با محوریت اقتصاد؛ نشان از اهمیت ویژه این موضوع در کشور دارد. بانک و بانکداری نیز که قلب تپنده هر اقتصاد و جاری‌کننده خون در رگ‌های اقتصاد جامعه است باید در حکومت اسلامی در انطباق کامل با موازین اسلام به گونه‌ای اداره شود که بتواند به عنوان پایه و اساس اقتصاد اسلامی نقش مؤثری را ایفا نماید و ضمناً در مقابل تکانه‌های^۲ ناشی از اقتصاد سایر کشورها در امان و آسیب‌ناپذیر باشد.

بانکداری اسلامی - پول را در جامعه به شکل اسلامی مطرح کردن و داد و ستد کردن - مسئله‌ی بسیار مهمی است. اگر بتوانیم این حقیقت را به معنای جامع کلمه در جامعه به وجود بیاوریم، فتح عظیمی در دنیا خواهد بود. فتح، فقط فتح قلعه‌ها و سنگرها نیست. اگر کارگزاران دستگاه بانکی بتوانند این را به معنای جامع و کامل مسئله‌اجرا و پیاده کنند، بزرگترین سنگر اقتصادی امروز دنیا است^۳ (رهبر معظم انقلاب، ۱۳۶۹/۰۶/۰۷). رهبر معظم انقلاب در مورخ ۹۳/۴/۱۶ در جمع مسئولین اقتصادی کشور می‌فرماید: "بانک‌ها باید برای اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی نقش مثبت ایفا کنند و خود را با این سیاست‌ها و برنامه ریزی‌های دولت برای اجرای آنها تطبیق دهند".

نظام بانکی در ساختار اقتصادی هر کشوری در جایگاه مدیریت توزیع منابع پولی در میان فعالان بخش خصوصی و همچنین بازوان اجرایی نهادهای ناظر بر اقتصاد برای کنترل و هدایت نقدینگی در جامعه قرار دارد. از این رو تطبیق روش‌ها و الگوهای استفاده شده در این نظام با اصول اسلامی و نفوذ ناپذیری آن در مقابل عوامل مخرب در واقع به معنای انطباق سازوکارهای توزیع منابع مالی و سیاست‌های پولی با قواعد دینی و الهی است که در نهایت به اسلامی شدن هرچه بیشتر روابط حاکم بر مناسبات اقتصادی، اخلاقی و اجتماعی مردم می‌انجامد. سیاست‌های اقتصاد مقاومتی با هدف خروج از رکود و دستیابی به رشد اقتصادی پایدار تنظیم و ابلاغ شده است، لذا خروج از رکود، کسب نرخ رشد اقتصادی بالاتر، تقویت توان تولیدی کشور و بهره‌برداری از امکانات سرمایه‌ای کشور در کوتاه مدت جزو اهداف دولت بوده و در بلندمدت نیز افزایش ظرفیت‌های تولیدی کشور و سرمایه‌گذاری‌های جدید مدنظر است و در این زمینه بانک‌ها نقش مهم و محوری دارند.

بانک ملی ایران نیز به عنوان بانکی مردمی و همیار همیشگی دولت در عرصه‌های کلان اقتصادی، در حوزه اقتصاد مقاومتی وظایف و مسئولیت‌های سنگینی برعهده دارد. این درحالیست که ساختار مالی این بانک در سال‌های اخیر به عللی چون تسهیلات تکلیفی، بدهی‌های دولت و مطالبات معوق دچار مشکلاتی شد. بنابراین شایسته است که با بهره‌گیری از اصول و مفاهیم اقتصاد مقاومتی ضمن رفع مشکلات مذکور، دوباره جایگاه اصلی خود را باز یابد.

دکتر عبدالناصر همتی (مدیرعامل سابق بانک ملی ایران) نیز در همایش سراسری بانک ملی ایران در مورخ ۹۲/۱۲/۳ با اشاره به ابلاغ راهکارها و خط‌مشی‌های اقتصاد مقاومتی توسط مقام معظم رهبری و اعلام آمادگی رئیس محترم جمهور برای اجرای آن گفت: "بانک ملی ایران به عنوان مهم‌ترین بنگاه اقتصادی و بزرگ‌ترین

بانک کشور، اقدامات خود را برای رسیدن به اهداف در این زمینه تنظیم خواهد نمود که در این راستا رسالت مهمی بر دوش مدیران بانک است."

بنابراین ضرورت اتخاذ راهبردها و سیاست‌هایی به منظور افزایش این شاخص بهره‌وری (نرخ بازده دارایی‌ها) در بانک ملی ایران احساس می‌شود.

پژوهش حاضر در پی پاسخ به این پرسش است که: آیا سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد "اقتصاد مقاومتی" بر افزایش حاشیه سود، افزایش گردش دارایی‌ها و نهایتاً افزایش شاخص بازده دارایی‌های این بانک مؤثر است یا خیر؟

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

یکی از وظایف مهم مدیران کنترل دارایی‌های عملیاتی است. اگر دارایی‌های اضافی در عملیات به کار گرفته شوند هزینه‌های عملیاتی افزایش خواهند یافت. بازده دارایی‌های عملیاتی معیار اساسی مورد استفاده جهت ارزیابی عملکرد مدیریت است. هنگامی که سازمان‌ها با عملکرد مشابه، دارای عمر دارایی متفاوتی هستند، بدون تعدیلات بهای تمام شده تاریخی، می‌توانند موجب کاهش قابلیت مقایسه بازده دارایی‌ها گردند. رشد دارایی‌ها، ترکیب دارایی‌های اندازه‌گیری شده به بهای جاری را افزایش داده و موجب افزایش سودمندی بازده دارایی‌ها می‌گردد.

این در حالیست که با مطالعه روند نرخ بازده دارایی‌های بانک ملی (جدول شماره ۱) مشاهده می‌شود: علیرغم سرآمدی بانک در شاخص "مجموع دارایی‌ها" در بین ۲۷ بانک کشور، متأسفانه به دلیل "سودخالص پایین" موجبات روند نزولی شاخص ROA فراهم شده است.

جدول شماره ۱- مقایسه بانک ملی با سایر بانک‌ها در شاخص ROA

موضوع	جمع داراییها					سود (زیان) خالص					ROA				
	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۱
سال مالی	۱۰۱۷۲	۱۱۵۸۵	۱۴۳۹۵	۲۱۶۷۶	۳۸۵۵۳	۲۰۱۸	۱۵۲۹	۱۱۰۶	۱۱۱۲	۹۱۱	۲۸۴	۲۴۹	۴۴۵	۸۳۸	۴۲۵
مهر اقتصاد	۵۳۹۳۱	۶۱۱۶۰۲	۷۸۹۶۴۴	۸۹۹۸۰۶	۱۰۶۳۲۷۵	۲۸۴	۲۴۹	۴۴۵	۸۳۸	۴۲۵	۲۸۴	۲۴۹	۴۴۵	۸۳۸	۴۲۵
ملی	۴۲۲۶۷۳	۵۵۶۷۸۳	۶۷۱۱۵۷	۷۷۸۵۱۳	۱۱۸۱۲۹	۱۴۷۰۶	۷۰۰۹	۶۵۹۰	۲۷۲۶	۲۷۲۱	۱۴۷۰۶	۷۰۰۹	۶۵۹۰	۲۷۲۶	۲۷۲۱
ملت	۱۸۹۵۴۷	۲۳۱۳۰	۲۳۷۹۶۸	۲۴۳۶۰۳	۸۷۵۰۶۲	۱۷۵۲	۱۳۴۳	۸۹۲	۵۲۴	۱۷۹۵	۱۷۵۲	۱۳۴۳	۸۹۲	۵۲۴	۱۷۹۵
مسکن	۰	۰	۰	۰	۰	۴۸۵	۴۱۵	۰	۰	۰	۴۸۵	۴۱۵	۰	۰	۰
گردشگری	۱۸۱۳۱۰	۲۰۹۸۱۷	۲۴۹۸۸	۳۱۱۰۳۶	۳۷۳۳۱۰	۳۱	۷۰	۲۹۸	۵۸۲	۵۳۵	۳۱	۷۰	۲۹۸	۵۸۲	۵۳۵
کشاورزی	۳۵۲۴۹	۳۷۲۳۱	۴۲۶۱۳	۵۹۵۲۷	۷۷۰۵۵	۲۴۰۱	۱۸۱۳	۱۶۷۱	۱۱۶۵	۱۱۶۵	۲۴۰۱	۱۸۱۳	۱۶۷۱	۱۱۶۵	۱۱۶۵
کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۹۵۵	۵۳۳	۰	۰	۰	۹۵۵	۵۳۳	۰	۰	۰
قوامین	۰	۰	۰	۰	۰	۹۵۵	۵۳۳	۰	۰	۰	۹۵۵	۵۳۳	۰	۰	۰

۱-۲- نرخ بازده دارایی در سازمان‌ها

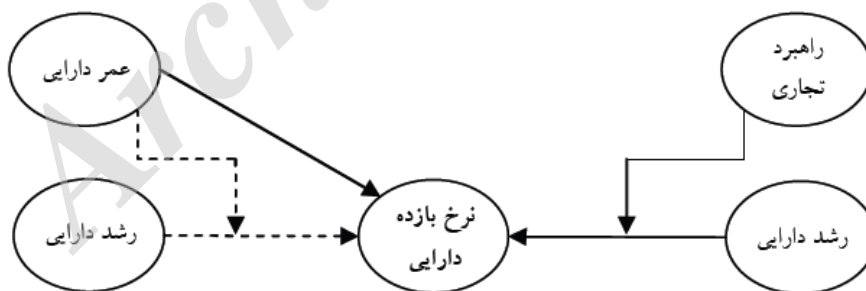
میرزا ویجزاگیک و حسن ظرافت (۲۰۱۴) در تحقیق خود بیان می‌کنند که ارتباطی پویا بین سودآوری بانک‌های مالزیایی با تأکید بر نرخ بازده دارایی و نیز عوامل کلان اقتصادی همانند رشد تولید ناخالص داخلی^۴ تورم و نرخ بهره وجود دارد.

پترسون و توآ (۲۰۰۷) در مقاله خود به نام بیشینه سازی سود بانکداری در فواصل زمانی تصادفی به رفع یک مشکل اتفافی بزرگ پرداختند که منشأ کاهش سودآوری (به خصوص بر شاخص ROA بانک که یکی از نمادهای سودآوری می باشد) بانک‌ها شده بود.

طبق یافته های هری هویزینگا (۲۰۱۱) نرخ بهره هزینه های بانک متناسب با اندازه نظام مند بانک تمایل به افزایش خواهد داشت که می تواند توجیه کننده آن باشد که نرخ بازده دارایی هم متناسب با اندازه نظام مند بانک رو به کاهش خواهد گذارد.

محققان بازده دارایی را به طور منظم به نسبت های خاص تر (گردش دارایی و حاشیه سود) تفکیک نموده تا اطلاعاتی راجع به سودآوری شرکت بدست آورند. نتایج حاکی از آن بود که برآورد نسبت گردش دارایی ها و حاشیه سود برای سودآوری جاری سودمند است و اطلاعاتی در مورد راهبرد های شرکت ارائه می دهد. در واقع این نسبت ها برای بیان تغییرات، در به کارگیری دارایی های شرکت در جهت کسب عملکرد عملیاتی برتر سودمند می باشند.

راهبرد، بخش اساسی در هر برنامه عملیاتی است. سازمان ها می توانند با انتخاب یک راهبرد و اهتمام بر آن به نتایج مطلوب دست یابند. انواع مختلفی از راهبردهای تجاری طی سال های گذشته شناسایی شده، با وجود آن، راهبرد عمومی "پورتر" رایج ترین آنهاست. پورتر (۱۹۸۰) بیان می دارد برای کسب سودآوری بلندمدت و مطمئن به جای این که راهبرد میانه رو داشته باشند، اتخاذ یک راهبرد عمومی مطلوب تر می باشد.

شکل شماره ۱: مدل مفهومی پژوهش

(رضایی، فرزین، محسنی، رضا، رایقی، مریم، ۱۳۹۲)

۲-۲- راهبردهای بانک ملی ایران در حوزه اقتصاد مقاومتی از نگاه نخبگان:

۲-۲-۱- دیدگاه نایب‌رئیس رئیس وقت مجلس شورای اسلامی ۵

- با توجه به تجربیات تلخ بانک‌ها در گذشته، رویکرد استقراض دولت از بانک‌ها (به ویژه بانک ملی) در اجرای پروژه‌های کلان توسعه‌ای تغییر باید.
- باتوجه به شرایط تحریم، رعایت کامل مصوبات شورای پول و اعتبار و ابلاغیه‌های بانک مرکزی در دستور کار بانک ملی ایران قرار گیرد.
- باتوجه به بالا بودن هزینه‌های بالاسری سپرده بانک‌های ایرانی نسبت به نرم‌های جهانی، تلاش بانک می‌بایست در جهت کاهش قیمت تمام شده پول از طرق مشروع (به غیر از بنگاه داری) باشد.

۲-۲-۲- دیدگاه رئیس وقت بانک مرکزی ۶

- ضرورت عارضه‌یابی دارایی‌های (شعب) زبان ده.
- شفاف‌سازی صورت‌های مالی بانک (به طوری که ارزش دارایی‌های مستهلک شده به عنوان هزینه آورده شود و از طرفی برخی شعب زبان ده در ردیف دارایی‌ها گنجانده شود)
- شعب کم بازده بانک ملی باهم یا با سایر بانک‌ها ادغام شوند.
- فروش دارایی‌های مازاد در دستور کار قرار گیرد.
- لزوم گماردن ناظر فنی بانک ملی به منظور کنترل و نظارت بر روند پیشرفت پروژه‌های سرمایه‌گذاری به گونه‌ای که هر گونه پرداخت با تأیید وی صورت پذیرد.
- هدایت کردن صادرکنندگان طرف حساب بانک به سمت شفاف‌سازی و اظهارنمودن ارز وارداتی.
- اعطای تسهیلات به بنگاه‌های اقتصادی مستعد افزایش ظرفیت تولید.
- اولویت دادن به حمایت مالی از پروژه‌های نیمه تمام بالای ۵۰ درصد پیشرفت.
- اصلاح ساختار نظارتی بانک به گونه‌ای که به جای تأیید تلویحی یکدیگر، به کنترل و اصلاح یکدیگر بپردازند.
- ترویج فرهنگ "مبارزه با اسراف و تبذیر" و نیز فرهنگ "درست مصرف کردن" و مرتبط کردن ارزیابی عملکرد افراد به این مقوله.

۲-۲-۳- دیدگاه مدیرعامل وقت بانک ملی ۷

- افزایش سهم بازار بانک.
- ارتقای جایگاه بانکداری الکترونیک در بانک ملی ایران.
- افزایش سرمایه بانک.
- تعیین تکلیف مطالبات از دولت.

- تقویت هماهنگی، همدلی و فعالیت اثربخش در سه حوزه اعتباری، حقوقی و وصول مطالبات معوق بانک.
- همکاری حداکثر با مشتریانی که بنا به دلایل مشکلات اقتصادی کشور و تحریم، امکان پرداخت اقساط تسهیلات دریافتی را نداشته اند. (ماهنامه بانک ملی ایران، شماره ۲۰۸، اردیبهشت ۹۳)
- جذب منابع ارزان قیمت و افزایش سپرده های قرض الحسنه.
- وصول مطالبات معوق با استفاده از اهرم های قانونی و طراحی راهکارهای تشویقی برای همکاران. (ماهنامه بانک ملی ایران، شماره ۲۱۰، تیرماه ۹۳)
- رفع مشکل رکود واحدهای تولیدی از طریق تأمین سرمایه مورد نیاز.
- درآمدزایی مبتنی بر کارمزد خدمات و اعطای تسهیلات عقود مشارکتی کوتاه مدت. (ماهنامه بانک ملی ایران، شماره ۲۱۱، مردادماه ۹۳)
- درآمدزایی مبتنی بر سرمایه گذاری های مختلف (بهینه).
- درآمدزایی مبتنی بر فروش دارایی های (شرکت های) مازاد بانک.
- تلاش در جهت رشد و جذب منابع به منظور تخصیص منابع برای پروژه های عمرانی و خدمات رسانی.
- تفویض اختیار به ادارات امور شعب و شعب تابعه متناسب با درجه ریسک پذیری ایشان.
- تبعیت از سیاست های بانک مرکزی در خصوص یکسان سازی نرخ سود بانکی.
- تشدید دقت نظر در اختصاص به هنگام و صحیح منابع بانک. (ماهنامه بانک ملی ایران، شماره ۲۰۹، خردادماه ۹۳)
- تجدیدنظر در سیاست های اعتباری بانک همانند اعتبارسنجی، اخذ وثایق محکم و بررسی توانایی بازپرداخت تسهیلات
- تزیق اعتبار جهت تکمیل پروژه های زود بازده ای که در سال های گذشته تعریف شده و به طور نیمه کاره باقی مانده است.
- عدم تمدید زمان بازپرداخت اقساط تسهیلات بدهکاران.
- عدم تمدید بازپرداخت اقساط تسهیلات بدهکاران با نرخ سالهای گذشته.
- اداره بانک به صورت یک بنگاه اقتصادی.
- ادامه دادن اعطای تسهیلات به قشرهای محروم جامعه. (ماهنامه بانک ملی ایران، شماره ۲۱۲)
- اصلاح ساختار سازمانی و فرایندهای بانک.
- بازرسی های غیرمحسوس در شعب برای ارزیابی رفتار همکاران در برخورد با مشتریان (مشتری مداری).
- بررسی عملکرد مدیران از حیث فعالیت مطلوب در زمینه منابع، مصارف و وصول مطالبات. (همایش سراسری بانک ملی ایران، شنبه ۳ اسفند ۱۳۹۲)

۲-۲-۴- دیدگاه رئیس هیأت مدیره وقت بانک ملی ایران^۸

- ترویج "دانایی محوری" به عنوان یک ارزش سازمانی.
- ارتقاء فرهنگ سازمانی و افزایش سطح آگاهی های عمومی و تخصصی رؤسا و کارکنان بانک.
- ضرورت اعمال سیاست‌های اعتباری اثربخش در جهت بهبود مصارف.

۲-۲-۵- دیدگاه عضو هیأت مدیره وقت بانک ملی ایران^۹

- رعایت نکاتی در مدیریت دارایی‌های بانک: حداقل سازی دارایی‌های مازاد، حداقل سازی هزینه دارایی‌ها، بهره برداری کمی از دارایی‌ها به صورت کیفی از طریق افزایش ظرفیت دارایی‌ها و تنوع بخشی به خدمات آنها.
- تدوین نقشه راه شرکت های تابعه بانک.
- سازماندهی ۶۰ شرکت تابعه خارج شده از بورس.

۲-۲-۶- دیدگاه عضو هیأت مدیره وقت بانک ملی ایران^{۱۰}

- وصول مطالبات معوق عظیم.
- حمایت از شرکت های آسیب دیده از تحریم و فرصت دادن به آنها.
- امتناع از اعطای تسهیلات به پروژه های فاقد طرح توجیهی.
- پیگیری سود و زیان بانک ملی ایران به عنوان یک بنگاه اقتصادی علاوه بر مأموریت های ملی.
- اولویت بندی در حمایت از طرح های نیمه تمام و آماده بهره برداری.
- بهبود و شفافسازی صورتهای مالی بانک.
- تداوم فروش اموال مازاد و تملیکی (درشش ماهه اول سال جاری، علیرغم عدم استقبال مردم به دلیل رکود اقتصادی، بانک بیش از ۵۰ مزایده برگزار نموده است).
- تجهیز منابع در جهت کاهش قیمت تمام شده پول نسبت به ۲۰٪ فعلی.
- کاهش عقود مبادله ای و افزایش عقود مشارکتی به منظور افزایش نهایی سود مؤثر بانک.
- جانمایی بهینه شعب با تغییر مکان به نقاط اقتصادی.
- بازسازی منابع انسانی شامل: تعدیل نیرو، استفاده از نیروهای کیفی و توانمندسازی آنها.
- توسعه بانکداری الکترونیک همراستا با بانکداری خرد.
- مشارکت در طرح های جذاب شرکت های دانش بنیان (همانند طرح هوشمندسازی به کارگیری انرژی خورشیدی در ساختمان‌ها).
- تغییر رویکرد سودآوری بانک از درآمدهای مشاع (تسهیلات) به درآمدهای غیرمشاع (کارمزد).

۳- روش شناسی پژوهش

باید گفت پژوهش حاضر بر مبنای هدف، کاربردی بوده، از روش توصیفی زمینه یاب (تحقیق پیمایشی) استفاده شده است. جامعه آماری در این پژوهش، مجموعه مدیران ارشد بانک ملی ایران (مستقر در ستاد مرکزی) به تعداد ۱۲۸ نفر می باشد. حجم نمونه آماری نیز براساس فرمول کوکران محاسبه شده و به تعداد ۴۴ نفر می باشد.

$$n = \frac{N (Z_{1-\alpha/2})^2 pq}{(N - 1)d^2 + (Z_{1-\alpha/2})^2 pq}$$

برای رسیدن به این تعداد نمونه ۵۰ پرسشنامه به روش نمونه گیری تصادفی ساده توزیع شد که ۴۴ مورد برگشت داده شده و مورد استفاده قرار گرفت.

برای جمع آوری اطلاعات درباره مبانی نظری از روش مطالعات کتابخانه ای (از طریق بررسی کتاب ها، مقالات و سایتهای اینترنتی) و برای بررسی و آزمون فرضیه های مدل، ضمن انجام مطالعه کتابخانه ای و بررسی اسناد و مدارک، از روش پرسشنامه استفاده شد. همچنین به منظور امتیازدهی به سوالات پرسشنامه، از توزیع لیکرت بهره گیری شده است.

پایایی پرسشنامه در این پژوهش براساس آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۱۱ می باشد.

در تحقیق حاضر با مطالعه و بررسی مبانی نظری موضوع، مجموعه راهبردهای مناسب برای بانک ملی ایران در حوزه اقتصاد مقاومتی و نیز مولفه های افزایش نرخ بازده دارایی ها در قالب جدول پرسشنامه شناسایی شد به طوری که منابع علمی مورد استفاده، مستند و در دسترس می باشد. سپس به منظور کسب اطمینان بیشتر از روایی پرسشنامه، نظر خبرگان این صنعت نیز دریافت گردید و پس از جرح و تعدیل مکرر، نهایتاً پرسشنامه ای محقق ساخته تدوین گشت.

۴- یافته‌های پژوهش

قبل از وارد شدن به مرحله آزمون فرض ها لازم است تا از وضعیت نرمال بودن داده ها اطمینان حاصل شود.

H0: توزیع داده های آماری نرمال نیست

H1: توزیع داده های آماری نرمال است

در آزمون کولموگروف-اسمیرنوف اگر سطح معنی داری به دست آمده از اجرای آزمون، بزرگتر از خطا ($\alpha > 0/05$) باشد فرض H0 رد شده و فرض H1 پذیرفته می گردد. پس از اجرای این آزمون نتیجه می گیریم که داده های جمع آوری شده نرمال بوده است. لذا از تحلیل های آماری پارامتریک جهت آزمون فرضیات بهره گرفتیم.

آزمون فرض اول پژوهش

H0: سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد «اقتصاد مقاومتی» بر افزایش حاشیه سود بانک مؤثر نیست.

H1: سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد «اقتصاد مقاومتی» بر افزایش حاشیه سود بانک مؤثر است.

فرض بر این است که اعداد ۳ و کمتر از آن در پاسخ نامه به منزله فقدان تأثیر متغیر مستقل بر وابسته می باشد (این مقادیر، سؤالاتی را که پاسخ داده نشده اند نیز شامل می شود)

جداول شماره ۲- آزمون t برای پذیرش یا رد فرضیه اول پژوهش.

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
X1	44	4/7848	1/26054	0/19003		

One-Sample Test						
Test Value = 3						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
X1	9/392	43	0/000	1/78477	1/4015	2/1680

نتیجه به دست آمده به قرار زیر است: با توجه به اینکه سطح معنی داری از میزان α کمتر است لذا دلیلی برای تأیید H0 وجود ندارد. (رد فرض H0)

به بیان دیگر: $\text{Sig (2-tailed)=p value}=0.035 < 0.05 = \alpha$

بنابراین سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد «اقتصاد مقاومتی» بر افزایش حاشیه سود بانک مؤثر است.

مشابه تحلیل آماری فوق فرضیه دوم این پژوهش نیز آزمون شد:

جداول شماره ۳- آزمون t برای پذیرش یا رد فرضیه دوم پژوهش

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
X2	44	4/0714	1/26796	0/19115		

One-Sample Test						
Test Value = 3						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
X2	5/605	43	0/000	1/07136	0/6859	1/4569

نتایج به دست آمده به قرار زیر است:

الف) با توجه به این که $\alpha = 0.05 < p\text{-value} = 0.035$ (2-tailed) Sig. می باشد لذا دلیلی برای تأیید H_0 وجود ندارد. (رد فرض H_0)

ب) دو عدد نشان داده شده در ستون 95% Confidence Interval of the Difference (که در واقع حد بالا و پایین را نشان می دهند) شامل عدد صفر نبوده و این خود عامل رد کننده فرض H_0 است.

ج) آماره به دست آمده نشان می دهد که: $|t| > 1.64$ (در اینجا $t = 5/605$).

د) به دلیل این که بازه $(4.0714 - 3 > 0)$ لذا عدد میانگین جامعه از ۳ بیشتر است.

با توضیحات ارائه شده فرض H_0 رد شده و فرض H_1 پذیرفته می شود. لذا فرضیه اصلی پژوهش یعنی: "سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد اقتصاد مقاومتی بر افزایش شاخص بازده دارایی‌های بانک (ROA) مؤثر است"، تأیید می گردد.

به بیان دیگر این پژوهش نشان می دهد که:

سیاست‌های بانک ملی ایران با رویکرد اقتصاد مقاومتی بر افزایش گردش دارایی‌های بانک مؤثر است.

۵- نتیجه‌گیری و بحث

نتیجه‌ای که از این تحقیق استنباط می شود آن است که در صورت به کارگیری سیاست‌های ارائه شده در حوزه اقتصاد مقاومتی در بانک ملی ایران، علاوه بر دستیابی به سودآوری (فرضیه اول پژوهش) نیل به بهره‌وری از طریق افزایش گردش دارایی‌های مشهود (فرضیه دوم پژوهش) دور از انتظار نخواهد بود.

جدول شماره ۴- کم امتیاز ترین و پر امتیاز ترین سوالات پرسشنامه مرتبط با دو متغیر تحقیق.

متغیر وابسته	لزوم اولویت دهی بالا به برخی سیاست‌ها (برخی سوالات پرسشنامه با بیشترین میانگین امتیازات)	اولویت دهی کمتر به برخی سیاست‌ها (برخی سوالات پرسشنامه با کمترین میانگین امتیازات)
افزایش حاشیه سود بانک (سود خالص تقسیم بر کل درآمدها)	تعیین تکلیف مطالبات از دولت بابت استقراض در سالهای گذشته	اعطای تسهیلات به صادرکنندگانی که در عین حال تولیدکننده نیز باشند
افزایش گردش دارایی‌های بانک (کل درآمد تقسیم بر متوسط کل دارایی)	تقویت هماهنگی، همدلی و فعالیت اثربخش در سه حوزه اعتباری، حقوقی و وصول مطالبات معوق بانک	تفویض اختیار به ادارات امور شعب و نیز شعب تابعه متناسب با درجه ریسک پذیری ایشان
	شفافسازی صورت‌های مالی بانک (محاسبه عملکرد شعب زیانده)	الگوگیری از بانک‌های مشابه خارجی در جهت افزایش بهره‌وری
	امتناع از اعطای تسهیلات به پروژه‌های فاقد طرح توجیهی	رفع مشکل رکود واحدهای تولیدی به منظور افزایش ظرفیت تولید

با عنایت به تأثیر سیاست‌های اشاره شده بر افزایش شاخص نرخ بازده دارایی‌ها (به عنوان یکی از نماد های بهره‌وری) برای بانکی همانند بانک ملی ایران با قدمت ۸۶ ساله که چرخه عمر سازمانی آن، وضعیت "پس از بلوغ" را نشان می‌دهد بهترین گزینه، استفاده از صرفه مقیاس به واسطه منحنی یادگیری بوده، لذا بیش از آن که به رشد درآمد (بابت مشتریان جدید، بازارهای جدید یا محصولات و خدمات جدید) باشد شایسته است از طریق بهره‌وری (استراتژی کاهش قیمت تمام شده پول یا افزایش بهره‌وری دارایی‌ها) به سودآوری دست یابد. لذا سیاست‌های اشاره شده در حوزه اقتصاد مقاومتی که علاوه بر افزایش حاشیه سود به افزایش گردش دارایی‌ها منجر خواهد شد می‌تواند در میان مدت و دراز مدت نیز بانک را در مسیر بهره‌وری پیشتاز نماید.

شکل شماره ۲ مسیر دستیابی به اهداف استراتژیک بانک ملی.

فهرست منابع

- * پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (<http://www.Leader.ir>)
- * رضایی، فرزین . محسنی، رضا . رایقی، مریم (۱۳۹۲)، مقایسه عوامل مؤثر بر نرخ بازده دارایی‌ها با تأکید بر راهبردهای تجاری، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت (۱۷)
- * رضانژاد، اکبر (۱۳۸۹) نسبت های مالی عملکرد در بانکها، مجله بانک و اقتصاد (۱۱۰) ص ۴۹-۴۸
- * رضایی، فرزین . حامد، عازم (۱۳۹۱) تاثیرشدهت رقابتی و راهبرد تجاری بر ارتباط بین اهرم مالی، عملکرد شرکت ها، مجله حسابداری مدیریت، سال پنجم، (۱۲) ص ۱۱۶-۱۰۱

- * قاسمی، بهروز . ابراهیمی، عبدالحمید (۱۳۸۶)، بررسی آثار بکارگیری راهبردهای رقابتی مناسب بر کارایی شرکت های تجاری ایران، فصلنامه مدرس علوم انسانی، دوره ۱۱ . شماره ۳، ص. ۱۸۳-۲۵۵.
- * لیلا، صالحی.رقیه، بهزاد (۱۳۹۱)، اقتصاد مقاومتی و خانواده، همایش بانوی کرامت، قم (۱۳۹۲)
- * مجموعه اهداف، سیاستها و برنامه های اقتصاد مقاومتی، معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور، دبیرخانه شورای اقتصاد (۱۳۹۳)
- * محمدعلی آذری نیا (۱۳۸۵)، ROA شیوه ای مناسب برای یافتن فرصت های مفید سرمایه گذاری، روزنامه سرمایه (۲۶۰) ص ۱۲
- * مهرانی، ساسان . مهرانی، کاوه و لهراسبی،حمید رضا (۱۳۸۹) تاثیر مدیریت هزینه و تمایز محصول بر عملکرد مالی بلند مدت، فصلنامه مطالعات حسابداری (۲۷) ص ۷۴-۵۹
- * Asher Curtis and Melissa F. Lewis. 2010. The comparability of accounting. available at :<http://ssrn.com>.
- * Asli Demirgüç-Kunt , Harry Huizinga, Do We Need Big Banks? Evidence on Performance, Strategy and Market Discipline (2011)
- * Barton, S. L. , Gordon, P. J. , 1987. Corporate strategy: useful perspective for the study of financial leverage? Academy of Management Review 12, 67-75.
- * Eli Amir . Itay Kama . Joshua Livant ,2011, Conditional versus unconditional persistence of RNOA Components:implications for valuation. Rev Account Stud 16:302-327.
- * Hung,Yi Wu ,Constructing a strategy map for banking institutions with key performance indicators of the balanced scorecard Evaluation and Program Planning 35 (2012) 303-320
- * Hirshleifer,D. and Hou ,K. and Teoh,S. and Zhang, Y. (2004). Do Investors Overvalue Firms with loaded Balance Sheets?. Journal of Accounting and Economics,38. 297-331.
- * Jordan, M. C. , Lowe, J. , Taylor, P. 1998. Strategy and financial policy in UK small firms.
- * [www. bmi. ir](http://www.bmi.ir)
- * <http://www.mbri.ac.ir>
- * <http://www.cbi.ir>

یادداشت‌ها

- ^۱. Return On Asset (ROA)
- ^۲. Shoks
- ^۳. www.Leader.ir
- ^۴. Gross Domestic Product (GDP)

^۵. مهندس باهنر، در مصاحبه اختصاصی با ایشان (۱۳۹۳/۰۷/۱۹)

^۶. آقای بهمنی، در مصاحبه اختصاصی با ایشان (۱۳۹۳/۰۷/۲۶)

^۷. دکتر عبدالناصر همتی.

^۸. آقای خواجه حسنی، در مصاحبه اختصاصی با ایشان (۱۳۹۳/۰۸/۰۵)

^۹. آقای دامغانیان، در مصاحبه اختصاصی با ایشان (۱۳۹۳/۰۸/۰۵)

^{۱۰}. آقای حسین زاده، در مصاحبه اختصاصی با ایشان (۱۳۹۳/۸/۵)

^{۱۱}. P-Value که آن را احتمال معنی داری برای یک آزمون می گویند، کوچکترین مقدار است که می توان برای آلفا در نظر گرفت به طوری که فرض H0 رد شود.